

O

kuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

Baba, Oğul ve Kutsal Roman

Murat Gülsoy'un *Baba, Oğul ve Kutsal Roman*'ı düşünse yaşamın, kurmaca ile gerçeğin birbirine karıştığı bir anlatı. Hayat, zaman, ölüm, gerçeklik, kurmaca gibi temel kavramları tartışmaya açan bir roman.

İki kısa metin ile başlıyor roman; "Beddua" ve "Duvara Asılı Tüfek Patlar". Çehov'un eğer bir anlatıda duvara asılı bir tüfek varsa patlamalı tezi ana fikri oluşturuyor. "Bir hikâyenin içindeyiz... sonu kötü bitecek bir hikâyenin... bilirsin, eğer hikâyelerde duvara asılı bir tüfek varsa... bir an gelir mutlaka patlar!" diyor kadın kahraman. Deddiği gibi de tüfek patlıyor.

Kırk yaşlarında, köpeğiyle yaşayan, yazdıklarıyla geçinen bir yazar romanın anlatıcısı kahramanı. Hayata edebiyattan, romanlardan bakıyor. Sık sık Tanpınar'ı, Oğuz Atay'ı, Nabokov'u, Borges'i anıyor. İç sesi Gollum adını *Yüzüklerin Efendisi*'nden alıyor ve *Tutunamayanlar*'ın hayali kahramanı Olric'i hatırlatıyor. Hayatı ve yaşadıklarını edebiyatla, okudukları ile anlamaya, izah etmeye çalışırken yaptığı gizli ve açık göndermelerin romanın anlaşılmasında önemli bir rolü olduğunu düşünüyor.

Anlatıcı kahraman bir kâbustan kapının çalması ile uyanıyor. Polis gelmiştir. "Orta yaş geçmiş suya sabuna dokunmayan bir yazar" olarak bir suç işlememiş olduğunu düşünür. Yazdıklarını aklından geçirir. Oysa o yazdıklarından değil yaptığından dolayı tutuklanmıştır. Cinayete teşebbüsle suçlanmaktadır. Üniversite çağlarından sevgilisi Asena'yı evinin terasından iterek öldürmeye çalıştığını düşünmektedir polis.

"Her şey aynı gün başladı aslında" der anlatıcı. Günlük güneşlik bir mayıs günü, önce köpeğini gezdirirken Merve ile tanışmış, sonra bir konferans vermek üzere gittiği İTÜ'de yıllardır görmediği Asena ile karşılaşmıştır.

Dış görünüşü ile Nabokov'un Lolita'sını hatırlatan ve Nabokov'un *Karalıktaki Kahkaha*'sını okuyan bir lise son sınıf öğrencisi Merve, 19 yaşında olduğunu söylüyor. Uzun uykulara yatan, rüyaların gerçek, rüya sandığımızın aslında farklı gerçeklikler arasında yolculuk olduğunu, insanların rüyalarına girip geleceklelerini yönlendirebildiğini iddia eden dedesi ile yaşıyor. Cinselliği çağırıştıran bir çekiciliği olan entelektüel donanımlı bir genç kız. Bu nitelikleriyle yazar kahramanın birlikte olmayı düşlediği, idealindeki kadın olarak da

düşünülebilir.

Asena'yı ise "kasıklarımın ateşi, ilk aşkım" diye hatırlar söyleşide dinleyiciler arasında gördüğünde anlatıcı. Cinselliği, sevmeyi ondan öğrenmiştir. Yirmi yıl sonra, anıldaki o incecik genç kıza çağırıştıran ama "gözlerinin kenarları kırışmış, dudaklarının uçları biraz aşağı kıvrılmış, yüzündeki çizgiler derinleşmiş" orta yaşlı bir kadın olarak karşısına çıkmıştır Asena.

MACERANIN BAŞLANGICI

Olaylar hızla gelişmeye başlar. Asena'dan yakınlaşmak istediğine dair işaretler alır. Hep özlediği ama anılarında kalmış bu aşkı yeniden canlandırmak isteyip istemediği konusunda tereddüt içindedir. Asena ile görüşmeye başlaması şimdi kendisine karanlık gelen geçmişine dönmesi, onunla yüzleşmesi de demektir. Asena ile yaşadıklarının geçmişte kaldığını düşünse de "Geçmiş ne kadar geçmişte kalır? Şimdi dediğimiz zamanın ne kadar geçmişe aittir?" diye sormadan edemez. Geçmişle hesaplaşmamış, bu nedenle bugüne tutunamamıştır. Zamanında yapamadığı hesaplaşma nedeniyle de düşlerinde hep Asena'yla uğraşmış, Asena karabasanlarının nedeni olmuştur. Şimdi de tutuklanmasına varan bir maceranın başlatıcısı olacaktır kadın.

Ama Asena, önemli bir konuda görüşmek istediğini söylediğinde onun davetini reddetmez ve evine gider. Yakınlaşma çabalarını hissettiğinde ise yeni bir ilişki kurulmasını engellemek arzusu ile evli olduğu yalanını söylese de Asena'nın evlilik gerekçesini önemsemeyeceğini de umut etmektedir. Cinayete teşebbüsle suçlanmasının nedeni de bu buluşmadır. Asena, aynı gece evinin terasından düşmüştür, şimdi hastanede komadadır.

Hayatın başlangıcındaki Merve ise bir gelecek umudu gibi belirmiştir hayatında. Köpeklerini gezdirirken Aşıyan'da karşılaşmaya başlarlar. Yirmi yıl önce Asena'yla tanıştıkları yerde, Hisar'da, Ali Baba'nın kahvesinin önünde, sahildeki bir bankta oturup konuşurlar. Kısa

söyleşiler uzar. Anlatıcı, Merve'de bir kadında aradığı her şeyi bulabileceğini düşünmeye başlar. Merve de ona ilgisiz değildir. İşaretler verir. Anlatıcı bu işaretleri değerlendirir aralarında bir ilişki başlayabilecektir. Ama Merve bir düş gibidir. Rüyalarının kadını. "Merve, sigara içişi, rüyaları, içimde yarattığı cinsel gerilim, hatta uzun uzun uyuyan dedesi..." diye düşününce aklına onun Haruki Murakami'nin bir romanının kahramanı olabileceği gelir.

Baba, Oğul ve Kutsal Roman'da başka edebiyat eserlerine göndermeler kadar rüyaların da önemli bir yeri ve çözümlenici işlevi var. Anlatıcı kahraman sürekli rüyalar görüyor ve onları anlatıyor. Birer karabasanla dönüşüyor rüyaları. Gecenin bir vakti karabasanla uyanınca bir daha gözünü uyku tutmuştur.

Bu depresif hali yazma verimini de etkilemiş. Arada sırada yazdığı küçük öyküleri de bloğunda yayımlıyor. Romanın girişinde okuduğumuz "Duvara Asılı Tüfek Patlar"ı da birkaç gün önce bloğunda yayımlamış. Merve ile tanıştığı, Asena ile karşılaştığı günlerde kahramanı kendisi olan bir romana başlamış. Günlüğe benzeyen bir şey, gün içinde yaşadıklarını, hissettiklerini, düşündüklerini yazıya geçiriyor. Merve neler yazıyorsun diye sorduğunda "Örneğin gördüğüm rüyalar, karşılaştığım insanlar, verdiğim bir seminer..." diye anlatıyor ki bu okumakta olduğumuz *Baba, Oğul ve Kutsal Roman*'dir. Ya-

Murat Gülsoy'un romanı okunup bir kenara bırakılacak romanlardan değil...

şananlar anlatıya dönüşmüştür ya da anlatıyı bir yaşantı diye okumuşuzdur.

Girişteki "Duvara Asılı Tüfek Patlar"ın kahramanının "Bir hikâyenin içindeyiz... sonu kötü bitecek bir hikâyenin..." dediğini hatırlayınca taşlar yerine oturmaya başlıyor. Tanpınar'ın "Ne içindeyim zamanın / Ne de büsbütün dışında" dizeleri romanın mesajı ya da cümlesi gibi. Zamanın göreceliği, kişiye ve yere göre değişkenliği aynı zamanda gerçeğin de çok görece olduğunu anlatıyor. Kimine göre gerçek olan diğerine göre düş olabilir ya da düş sandığımız aslında gerçektir. Aynı şekilde gerçek diye okuduğumuz metin bir kurmaca da olabilir. *Baba, Oğul ve Kutsal Roman*'da kahraman hem romanın içindedir hem de onu kuran ve anlatan. Eğer kendinizi olayların akışına iyice kaptırmazsanız satır aralarında sürekli bu olgunun altının çizildiğini görürsünüz.

GARİP BİR DENEYİM

Baba, Oğul ve Kutsal Roman'ın anlatıcısı kahramanı "yaşarken yazılan, yazılırken yaşanan bir roman" yazdığını söylüyor. "Garip bir deneyim. Bir yandan yaşıyorsunuz, bir yandan da bunları bir süre sonra yazacağınızı düşünerek ayrıntıları aklınızda tutmaya çalışıyorsunuz. Dolayısıyla yaşanan zaman insanın bilincinde yarıyor. Bu tabii, yaşanan anın esasını zedeliyor, özünde her ne varsa ona zarar veriyor. Yaşanan anın özünde bir şey olduğunu sanmak da ayrıca sorunlu bir düşünce ya..."

Hastalıklı zihninin yaşadığı her anı bozduğunu söylüyor. Örneğin Merve, köpeğini gezdirirken karşılaştığı, sadece birkaç kelime konuştuğu ve bir daha görmediği, adını bile bilmediği bir genç kızdır ama romanda bir kahramana dönüşür, gerçeklik kazanır ve anlatıcının gördüğü rüyaları çözümlenmesine yardımcı olur. Rüyaları çözümlenmek aynı zamanda anlatıcının ruh halini ve tabii romanı da çözümlenmek anlamına gelir.

Anlatıcının İTÜ'de konferans verirken Tanpınar'ın *Acıbadem'deki Köşk* adlı öyküsüne yaptığı gönderme de boşuna değildir. Tanpınar'ın kahramanı Sani Bey evini Escher'in mimari çizimlerinde olduğu gibi içinden çıkılmaz labirentimsi bir hale sokmuştur. *Baba, Oğul ve Kutsal Roman*'ın da yapı olarak Escher'in labirentlerine benzer bir halde olduğunu düşünmeden edemiyoruz.

Murat Gülsoy'un *Baba, Oğul ve Kutsal Roman*'ı (Nisan 2012, Can Yay.) bir cinayet romanı gibi gelişerek kendine bağlayıp, hayatın ve zamanın göreceliği üzerine düşündürüyor. Gizli ve açık göndermeleri değerlendirmeyi gerektiriyor. Okunup bir kenara bırakılacak romanlardan değil. ■